

Miljö- och energidepartementet
Klimatenheten

Bakgrundspromemoria om Industriklivet

Industriklivet

Det av riksdagen i juni antagna klimatmålet är att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast 2045. Utsläpp från industrins förbränning och processer utgör idag omkring en tredjedel av de samlade utsläppen i Sverige, vilket innebär att en betydande omställning inom industrin kommer behövas kommande årtionden. I många fall är svensk processindustri mycket effektiv i en global jämförelse och för att minska utsläppen ytterligare behöver företagen satsa på teknikskiften och ofta obeprövade teknologier. Det är både kostsamt, riskfyllt och tidskrävande. Samtidigt finns ett starkt samhällsintresse i att svensk industri kan ställa om och vässa sin långsiktiga konkurrenskraft för både för att säkra svenska jobb och kraftigt minska utsläppen. De företag och länder som går före i teknikomställningen kommer att få stora konkurrensfördelar.

Genom Industriklivet satsar regeringen 300 miljoner kronor om året på stöd till genomgripande åtgärder för att kraftigt minska processutsläppen i industrin. Industriklivet är en långsiktig reform som påbörjas 2018 och är planerad att fortsätta till 2040. Syftet är att stödja industrin att minska sina processrelaterade utsläpp för att nå de klimatpolitiska målen. Satsningen består både av stöd till förstudier, bl.a. detaljerade projekteringsstudier, och stöd till investeringar. Målgruppen för stödet är industrier med s.k. processrelaterade utsläpp men även universitet/forskningsinstitut.

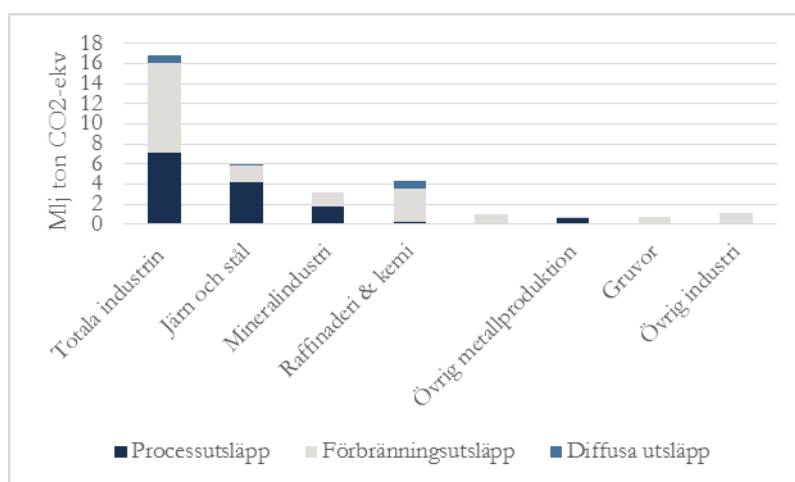
Industrins processrelaterade utsläpp

En stor del av de direkta utsläppen för industrin kommer från några särskilt energi- och koldioxidintensiva branscher – däribland järn- och stål, metall, kemisk industri, raffinaderier, massa- och papper, mineralindustrin inkl. cement.

De flesta av dessa branscher, utom massa- och papper, har en stor andel s.k. processrelaterade utsläpp som är svåra att minska. Processrelaterade utsläppen kommer direkt från industrins processer för tillverkning och bearbetning i produktionen och är därför svåra att ersätta utan stora investeringar i både forskning, utveckling och kapitalintensiva anläggningar. Investeringar måste ske i teknologi som ännu inte är utvecklad vilket medför betydande risker och motiverar att staten bidrar med stöd.

Utsläpp från industrins förbränning och processer utgör omkring en tredjedel av de samlade utsläppen i Sverige. Utsläppen har minskat sedan 2006 men i olika utsträckning i olika branscher. Minskningen sedan 2006 beror främst på förändrad bränsleanvändning och på minskade produktionsvolym. Utsläpp från industrins tillverkningsprocesser har varit nästan konstanta fram till finanskrisen 2009 och därefter minskat något till följd av minskade produktionsvolym samt ny teknik inom kemiindustrin. Utan ytterligare åtgärder väntas utsläppen från industriprocesserna öka de närmaste decennierna (se bilder nedan).

Figurer 1) Utsläpp från industrins tillverkningsprocesser 1990-2014 (källa: Naturvårdsverket); 2) Fördelning av industrins utsläpp per sektor 2014 (källa: Energimyndigheten)

Industrier med processrelaterade utsläpp ligger främst i norra Sverige, på västkusten och på Gotland. Det finns masugnar för ståltillverkning i Luleå och Oxelösund, raffinaderier och kemisk industri finns framför allt runt Stenungssund och i Lysekil och cementtillverkning sker främst på Gotland, men även Västergötland och Öland. Totalt har dessa industrier ca 32 000 anställda.

Den fjärde september träffar klimatminister Isabella Lövin företagsledarna för Sveriges basindustrier med processutsläpp för att diskutera utformningen av Industriklivet. Budgetpropositionen för 2018 bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet.

Åtgärder för att minska processrelaterade utsläpp under pågående mandatperiod

Regeringen gav i oktober 2016 i uppdrag åt Energimyndigheten att genomföra utlysningar och samordna de statliga innovationsfrämjande insatserna för minskade processutsläpp inom svensk industri. Till uppdraget har regeringen avsatt 35 miljoner kronor under perioden 2016-2019.